

Finansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Labklājības ministrija

Latvijas
Arhitektu
savienība

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBA DAŽĀDĀS BŪVĒS

KĀ NODROŠINĀT VIDES PIEKĻŪSTAMĪBU, 20.-21. NOVEMBRIS 2025

LEKTORS: ARHITEKTE ANASTASIJA PIMENOVA

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBA DAŽĀDĀS BŪVĒS

1. VĒSTURISKAS ĒKAS
2. KULTŪRAS PIEMINEKĻI
3. IZGLĪTĪBAS IESTĀDES
4. ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDES

1. VĒSTURISKAS ĒKAS

KAS IR VĒSTURISKA BŪVE/ĒKA SASKAŅĀ AR BŪVNICĪBAS REGULĒJUMU?

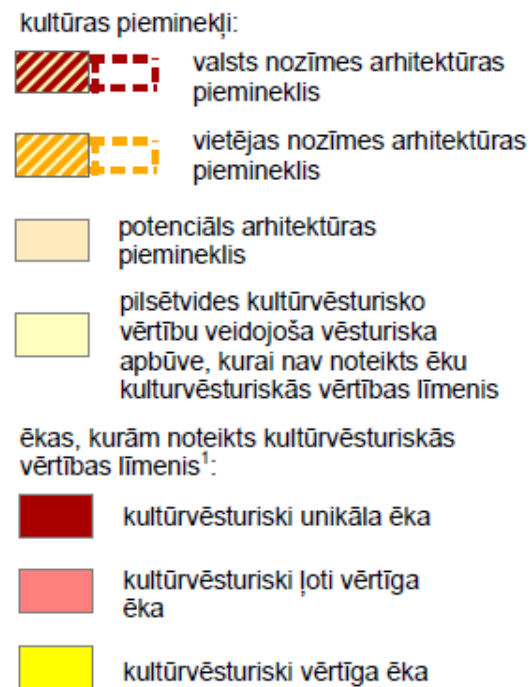
Ēka ar attiecīgu statusu, kas ir noteikts **Teritorijas plānojuma** grafiskajā daļā un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos:

- Vēsturiskās teritorijas un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums
- Pilsētbūvniecības pieminekļi un apbūves aizsardzības teritorijas
- Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un attīstības plāns

1. VĒSTURISKAS ĒKAS

INFORMĀCIJA IR ATRODAMA PAŠVALDĪBAS TĪMEKĻA VIETNĒS,
SADAĻĀS ATTĪSTĪBA UN TERITORIJAS PLĀNOJUMS

- PIEMĒRS: Rīgas vēsturiskā centra plānojums

1. VĒSTURISKAS ĒKAS

KAS IR VĒSTURISKA BŪVE/ĒKA SASKAŅĀ AR BŪVNIECĪBAS REGULĒJUMU?

- Ēkai, kurai ir noteikta kultūrvēsturiskās vērtība (Piemēram, saskaņā ar Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības noteikumu 12.3. punktu)
 - Ēka, kura atrodas arhitektūras pieminekļa aizsargjoslā
 - Arheoloģiskā pieminekļa teritorijā vai aizsargjoslā
- un/vai
- Kultūras/Arhitektūras piemineklis

1. VĒSTURISKAS ĒKAS

VĒSTURISKAS ĒKAS PIEMĒRI

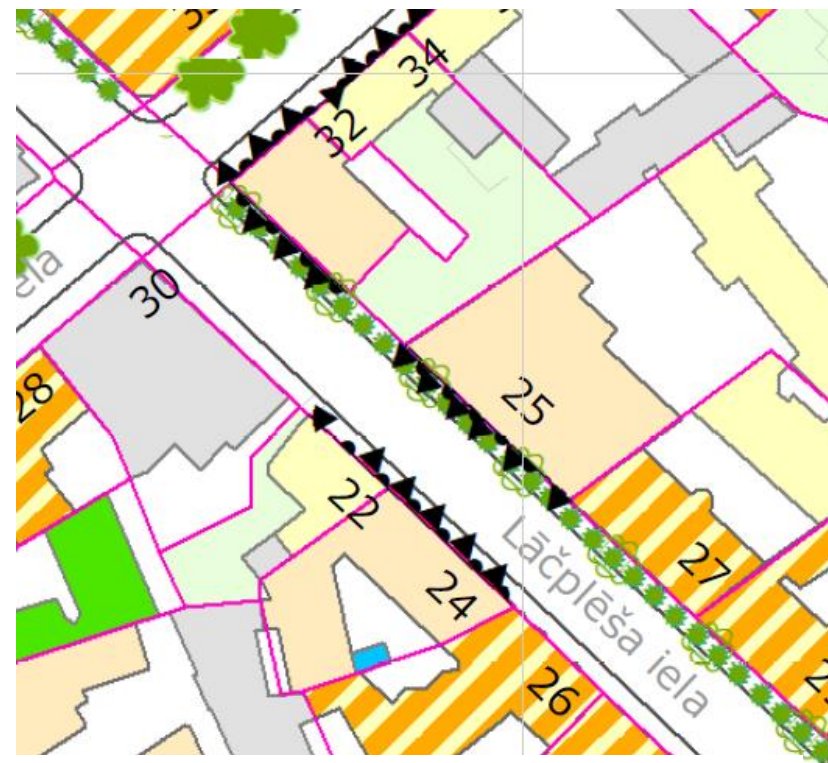

Lāčplēša 25, Rīga RĪGAS JAUNAIS TEĀTRIS

LAGB 2024, LIELĀ BALVA

«Zaigas Gales birojs», «Sarma & Norde».

Foto — Ansis Starks

potenciāls arhitektūras
piemineklis

1. VĒSTURISKAS ĒKAS

VĒSTURISKAS ĒKAS PIEMĒRI

Kalēju ielā 7, Rīga

nav noteikts kultūrvēsturiskās vērtības līmenis, kā arī tā nav iekļauta pieminekļu sarakstā, bet:

- ēka atrodas UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma objekta Nr. 852 „Rīgas vēsturiskais centrs” teritorijā,
- valsts nozīmes arheoloģiskā pieminekļa “Vecrīgas arheoloģiskais komplekss” (valsts aizsardzības Nr. 2070) un
- valsts nozīmes pilsētbūvniecības pieminekļa “Rīgas pilsētas vēsturiskais centrs” (valsts aizsardzības Nr. 7442) teritorijā.

2. KULTŪRAS PIEMINEKĻI

KAS IR KULTŪRAS PIEMINEKLIS?

- Kultūras/Arhitektūras piemineklis <https://mantojums.lv/cultural-objects>

Rīgas pils ansamblis ar bastiona fragmentiem

Nr.	6594	Datējums	1330., 14. - 20. gs
Tipoloģiskā grupa	Arhitektūra	Stājies spēkā	19.12.1998
Vērtības grupa	Valsts nozīmes kultūras piemineklis	Publiskā pieejamība	Daļēji pieejams
		Publiskās pieejamības ierobežojumi	

1 - 1 no 1 |< < > >|

 MANTOJUMS

Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde

3. IZGLĪTĪBAS IESTĀDES

KAS IR IZGLITĪBAS ĒKAS?

MK noteikumi Nr. 693 Būvju vispārīgo prasību būvnormatīvs LBN 200-21

- 3.28. **publiska būve** – ēka, kurā vairāk nekā 50 % ēkas kopējās platības ir publiskas telpas vai telpas publiskas funkcijas nodrošināšanai, vai inženierbūve, **kura paredzēta publiskai lietošanai (...);**
- 3.29. **publiska telpa – nedzīvojama telpa** (izņemot ražošanas, tehniskās un līdzīga lietojuma telpas), **kurā strādā darbinieki vai dažādus pakalpojumus var saņemt apmeklētāji** (piemēram, skatītāji, pacienti, klienti, pircēji, pasažieri, **studenti, audzēkņi**);

4. ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDES

KAS IR IZGLĪTĪBAS ĒKAS?

MK noteikumi Nr. 693 Būvju vispārīgo prasību būvnormatīvs LBN 200-21

- 3.28. **publiska būve** – ēka, kurā vairāk nekā 50 % ēkas kopējās platības ir publiskas telpas vai telpas publiskas funkcijas nodrošināšanai, vai inženierbūve, **kura paredzēta publiskai lietošanai (...);**
- 3.29. **publiska telpa – nedzīvojama telpa** (izņemot ražošanas, tehniskās un līdzīga lietojuma telpas), **kurā strādā darbinieki vai dažādus pakalpojumus var saņemt apmeklētāji** (piemēram, skatītāji, **pacienti**, klienti, pircēji, pasažieri, studenti, audzēkņi);

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

PRASĪBAS VISĀM BŪVĒM IR NOTEIKTAS DOKUMENTOS UN TIESĪBU AKTOS:

Būvniecības likums

4.pants. Būvniecības principi

Būvniecība ietver projektēšanu un būvdarbus, kuru rezultātā tiek uzlabotas vai nojauktas esošās vai radītas jaunas būves ar noteiktu funkciju. Būvniecībā ievēro šādus principus:

6) vides pieejamības principu, saskaņā ar kuru būvniecības procesā tiek veidota vide, kurā ikviena persona var ērti pārvietoties un izmantot būvi atbilstoši tās lietošanas veidam.

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

PRASĪBAS VISĀM BŪVĒM IR NOTEIKTAS DOKUMENTOS UN TIESĪBU AKTOS:

Būvniecības likums

9. pants. Būtiskās būvei izvirzāmās prasības

Būve projektējama, būvējama un ekspluatējama atbilstoši tās lietošanas veidam, turklāt tā, lai nodrošinātu tās atbilstību šādām būtiskām prasībām:

4) lietošanas drošība un vides pieejamība

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

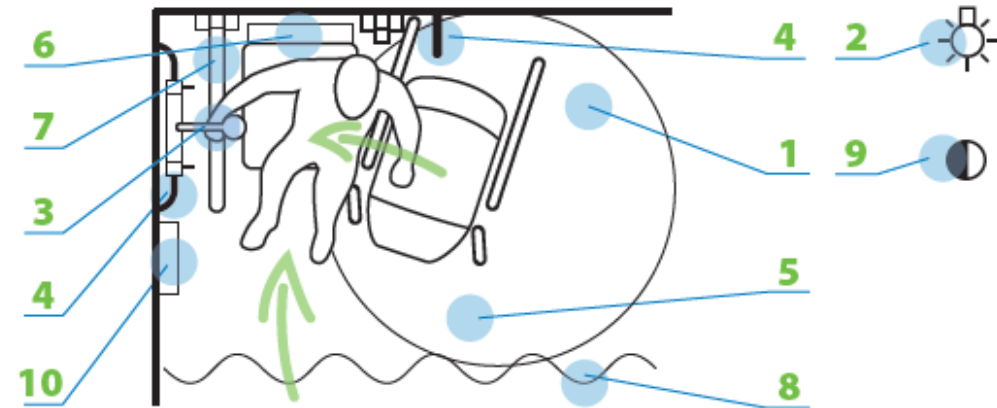
PRASĪBAS VISĀM BŪVĒM IR NOTEIKTAS DOKUMENTOS UN TIESĪBU AKTOS:

- MK noteikumi Nr. 693 Būvju vispārīgo prasību būvnormatīvs LBN 200-21
- Labklājības ministrijas vadlīnijas

LABĀS PRAKSES IETEIKUMI VIDES
PIEKĻŪSTAMĪBAS NODROŠINĀŠANAI,
2022. gads.

Pandusi un uzbrauktuves; skaņas, vizuāla un
takstila informācija; kāpnes; gaiteni, durvis, un
stiklotas sienas; lifti; sanitārtehniskās telpas

Piekļūstamai dušai piemērojamās prasības un ieteikumi:

+ Labās prakses ieteikumi

+ Informācijas resursi

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

PRASĪBAS VISĀM BŪVĒM IR NOTEIKTAS DOKUMENTOS UN TIESĪBU AKTOS:

- Teritorijas plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
- Pašvaldību izstrādātas vadlīnijas
- LVS EN 17210:2021 L: Apbūvētas vides piekļūstamība un izmantojamība. Funkcionālās prasības.
- APEIRONS un citu organizāciju izstrādātie metodiskie materiāli un vadlīnijas ar grafiskiem paskaidrojumiem saskaņā ar lietotāju pieredzi.

<http://www.videspieejamiba.lv/>

<https://www.apeirons.lv/>

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

PRASĪBAS VISĀM BŪVĒM IR NOTEIKTAS DOKUMENTOS UN TIESĪBU AKTOS:

- **MK noteikumi Nr. 693 Būvju vispārīgo prasību būvnormatīvs LBN 200-21**

33. Vides pieejamības projektēšanā izmanto pētījumos paustās atziņas par universālā dizaina izmantošanu, kā arī Latvijā un citās valstīs izstrādātās un aprobētās vadlīnijas, metodiskos ieteikumus un standartus.

!!!

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

VĒSTURISKAS ĒKAS UN KULTŪRAS PIEMINEKĻI

PIEKĻŪSTAMĪBAS NODROŠINĀŠANA

+

**KULTŪRVĒSTURISKO VĒRTĪBU
SAGLABĀŠANA**

!!!

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

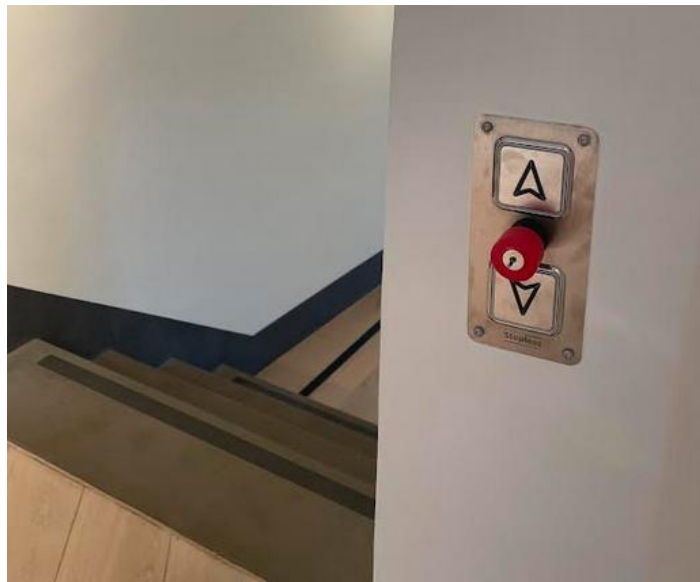
VĒSTURISKAS ĒKAS UN KULTŪRAS PIEMINEKĻI

- KONSULTĀCIJAS AR LIETOTĀJIEM PAR NESTANDARTA RISINĀJUMIEM
- RISINĀJUMU TESTĒŠANA UZ VIETAS
- ALTERNATĪVI RISINĀJUMI PIEREDZES NODROŠINĀŠAI
- CIENPILNI UN PILVĒRTĪGI RISINĀJUMI vs FORMĀLI STANDARTI IZPILDEI
- PIEKĻUSTAMĪBAS RISINĀJUMU JĀBŪT SASKAŅĀ AR UGUNSDROŠĪBAS RISINĀJUMIEM
- VĒSTURISKĀS ĒKAS UN JAUNATKLĀJUMI PROCESĀ PALĪDZ ATRAST RISINĀJUMUS

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

VĒSTURISKAS ĒKAS UN KULTŪRAS PIEMINEKĻI

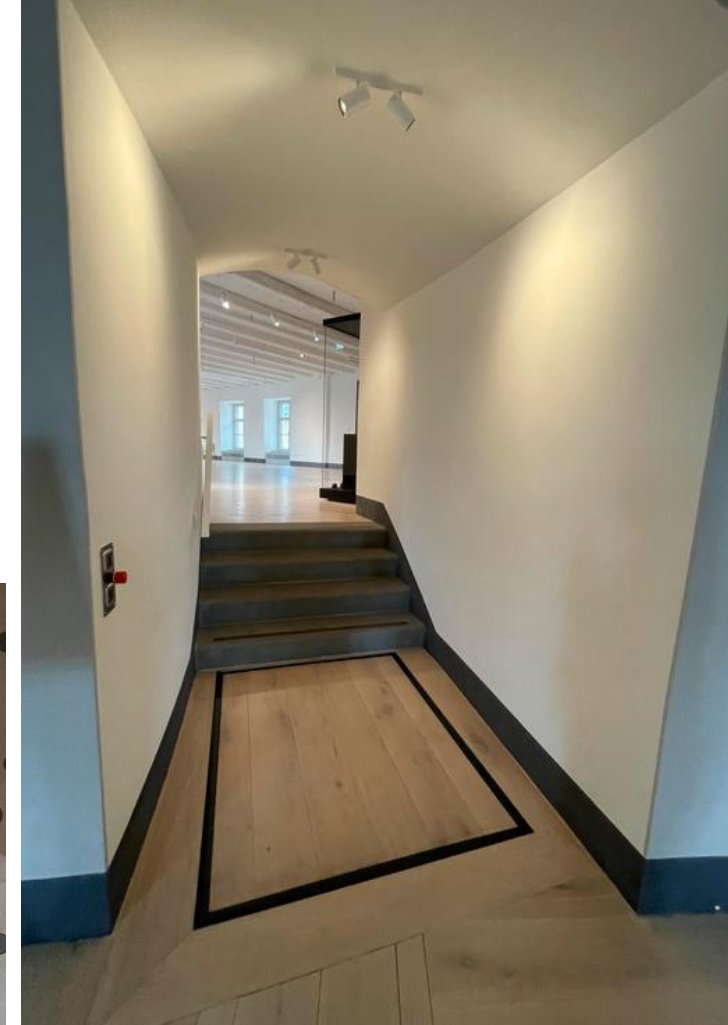
▪ RISINĀJUMU TESTĒŠANA UZ VIETAS

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

VĒSTURISKAS ĒKAS UN KULTŪRAS PIEMINEKĻI

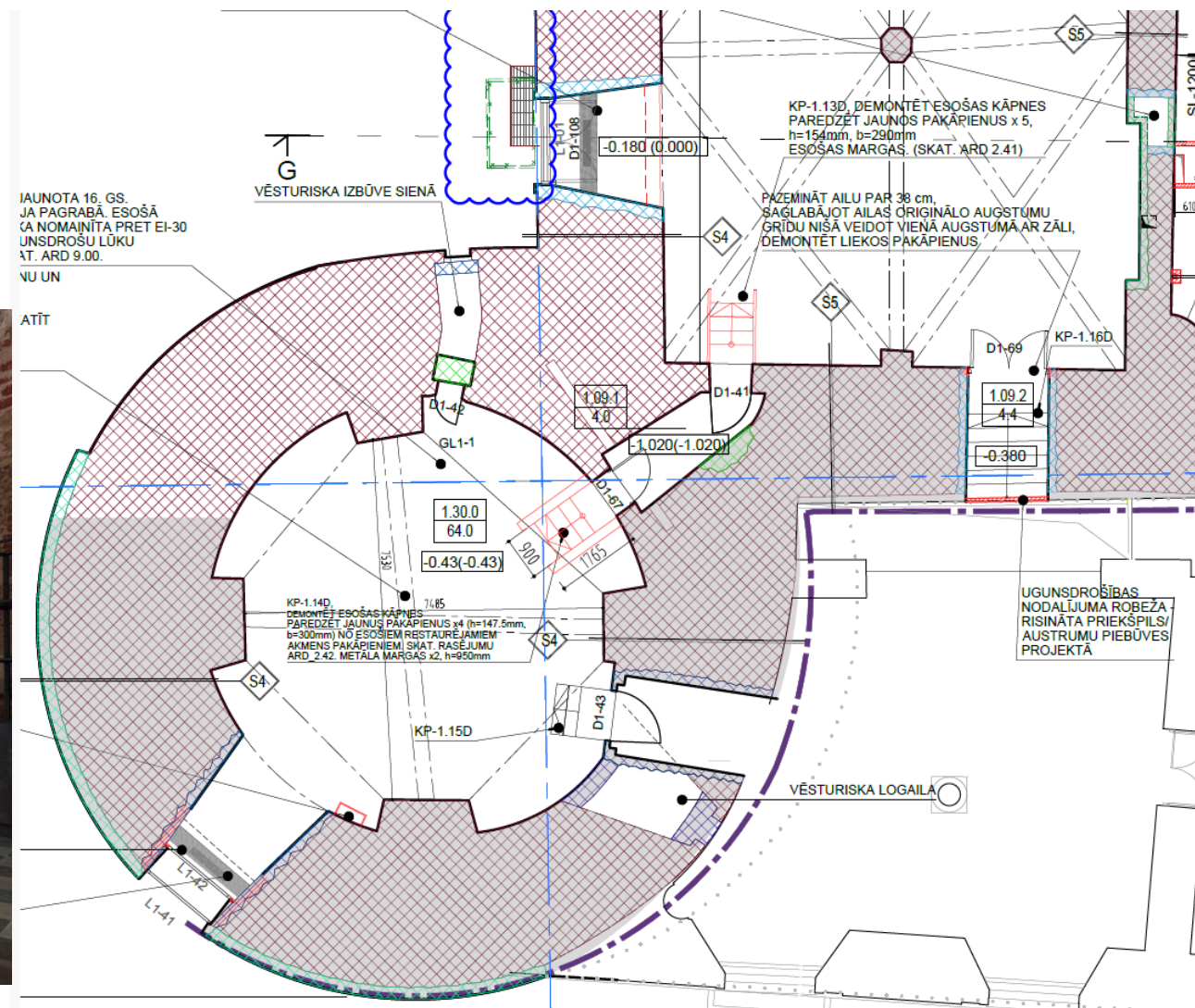
- **PIEKĻUSTAMĪBAS RISINĀJUMI INTEGRĒŠANA
VĒSTURISKAJĀS KONSTRUKCIJĀS UN TELPĀS**

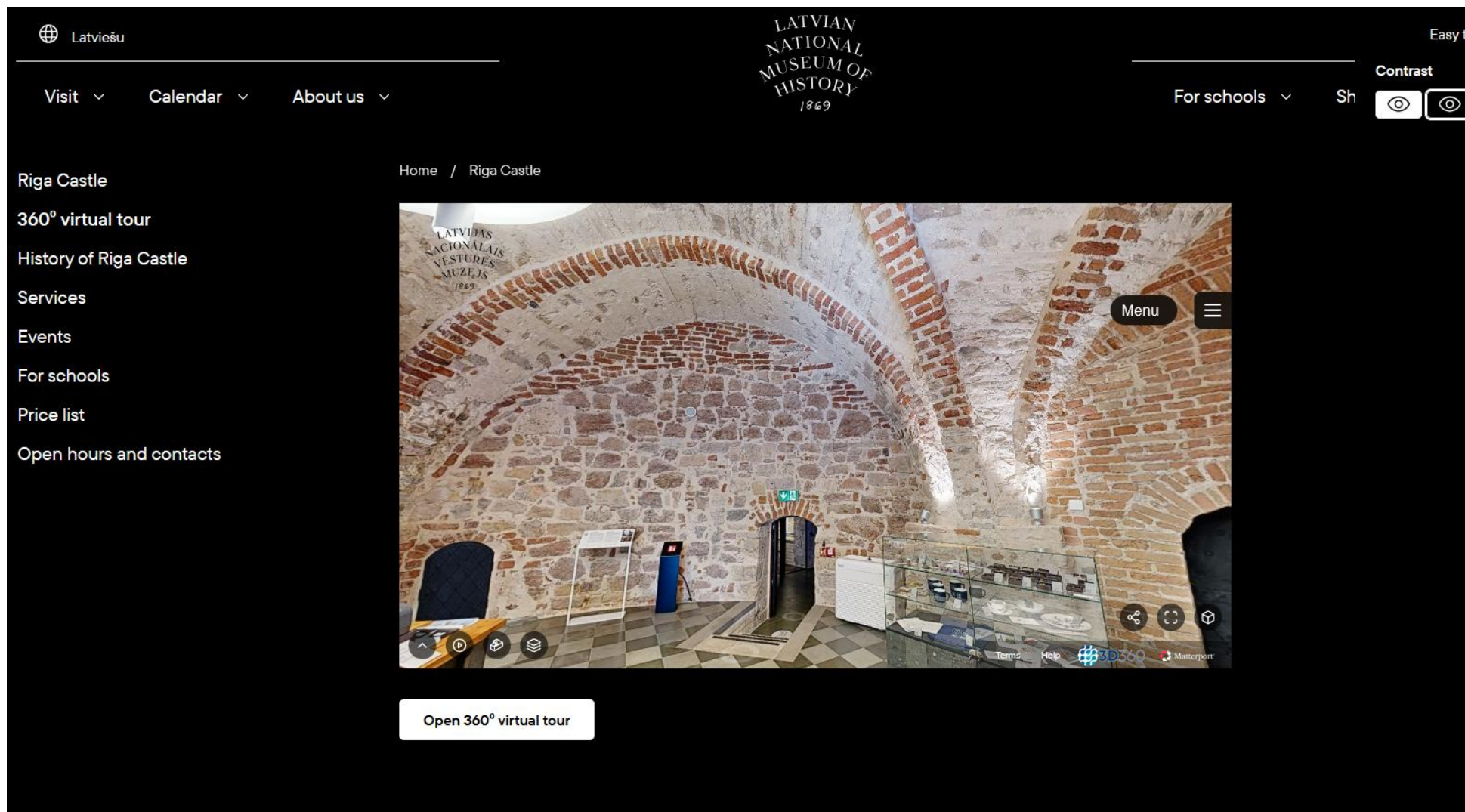
VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

VĒSTURISKAS ĒKAS UN KULTŪRAS PIEMINEKĻI

- **ALTERNATĪVI RISINĀJUMI
PIEREDZES NODROŠINĀŠAI**

VIDES PIEKLŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

VĒSTURISKAS ĒKAS UN KULTŪRAS PIEMINEKĻI

- **VĒSTURISKĀM ĒKĀM IR LIELĀKA RĪCĪBAS BRĪVĪBA NESTANDARTA RISINĀJUMU IEVEŠANA, JO IR ZEMĀKAS PRASĪBAS NEKĀ KULTŪRAS PIEMINEKĻIEM**
- **JO BŪVSPEĀLISTS IR TIESĪGS NOTEIKT ALELTERNATĪVO PASĀKUMU PAMATOJUMU, SKAŅOJOT ATKĀPES.**

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

VĒSTURISKAS ĒKAS UN KULTŪRAS PIEMINEKĻI

Būvniecības likums

9.¹ pants. Būvnormatīvu tehniskās prasības un atkāpes no tām

(9) Alternatīvos tehniskos risinājumus un atkāpes no būvnormatīvu tehniskajām prasībām, no būvnormatīvu tehniskajām prasībām akustikas (aizsardzība pret trokšņiem), ilgtspējīgas dabas resursu izmantošanas, lietošanas drošības, vides pieejamības un energoefektivitātes jomā pamato atbilstošas jomas būvspeciālists.

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

VĒSTURISKAS ĒKAS UN KULTŪRAS PIEMINEKĻI

Būvniecības likums

9.¹ pants. Būvnormatīvu tehniskās prasības un atkāpes no tām

(4) Atjaunošanas, pārbūves vai restaurācijas gadījumā atkāpes no būvnormatīvu tehniskajām prasībām (izņemot atkāpes no mehāniskās stiprības un stabilitātes prasībām) ir pieļaujamas pēc paredzēto atkāpju saskaņošanas vai pamatošanas šā panta septītajā vai devītajā daļā noteiktajā kārtībā, neparedzot alternatīvos tehniskos risinājumus, ciktāl tās nepasliktina būves esošo stāvokli, ja:

1) attiecīgās prasības tehniski vai funkcionāli nav iespējams ievērot vai tās uzliek būvniecības ierosinātajam nesamērīgu vai nepamatotu slogu;

2) būve ar kultūrvēsturisku vērtību attiecīgo prasību ievērošanas dēļ var zaudēt savu kultūrvēsturisko vērtību.

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDES

Būvju vispārīgo prasību būvnormatīvs LBN 200-21

- 72. Ēkās, kurās paredzēta guļošu personu aprūpe, gaitenja platumu projektē ne mazāku par 1,5 metriem un durvju brīvo platumu ne mazāku par 1,2 metriem.
- 116. Ārstniecības iestāžu pacientu palātās paredz sanitārtehnisko telpu ar atbilstošu aprīkojumu, kas piemērota cilvēkiem riteņkrēslos.
- 146. Projektējot ārstniecības un aprūpes iestādes, nepieciešamās telpu grupas un funkcijas, higiēnas prasības noteiktas attiecīgās jomas normatīvajos aktos. Minētās prasības attiecas arī uz ārstniecības un aprūpes telpu grupām, kas atrodas cita lietošanas veida būvēs.

**Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas
Ambulatorais centrs un Neatliekamās
palīdzības centrs**

“Mark arhitekti”

“ALPS ainavu darbnīca

“Dizaina birojs H2E”.

VIDES PIEKLŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDES

- Projektēšanas uzdevums
 - Veselības inspekcijas tehniskie noteikumi
 - Ministru kabineta Nr. 60 Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām
- ✓ Telpu interjera dizainu nosaka būvniecības ierosinātājs un būvprojekta izstrādātājs

“Mark arhitekti”

“ALPS ainavu darbnīca

“Dizaina birojs H2E”

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDES

Ministru kabineta Nr. 60 Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām:

2. Vispārīgās prasības ārstniecības iestādēm

3.2. nodrošina vides pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem.

4. Ārstniecības iestādēs, kurās nav nodrošināta vides pieejamība personām ar funkcionāliem traucējumiem atbilstoši šo noteikumu 3.2.apakšpunktam

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDES

Ministru kabineta Nr. 60 Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām:

- 4.1. ir nodrošināta iespēja personām ar funkcionāliem traucējumiem saņemt veselības aprūpes pakalpojumus atbilstoši apstiprinātajām medicīniskajām tehnoloģijām;
- 4.2. ir ārstniecības iestādes vadītāja apstiprināta informācija, kādā ārstniecības iestāde personām ar funkcionāliem traucējumiem nodrošina iespēju saņemt ārstniecības iestādes sniegtos veselības aprūpes pakalpojumus. Informācija ietver īsu, pacientam saprotamu skaidrojumu par iestādes sniegto veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanas iespēju, vietu un veidu personām ar funkcionāliem traucējumiem, kontaktus papildu informācijas saņemšanai un to ārstniecības iestāžu uzskaitījumu, kurās ir iespējams saņemt veselības aprūpes pakalpojumus, kuri konkrētajā ārstniecības iestādē personām ar funkcionāliem traucējumiem nav pieejami;

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDES

Ministru kabineta Nr. 60 Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām:

- 4.3. ir nodrošināta iespēja personām ar funkcionāliem traucējumiem patstāvīgi iekļūt ārstniecības iestādē, ja tas ir veselības centrs vai stacionārā ārstniecības iestāde. Veselības centrā, kur tiek sniegts veselības aprūpes pakalpojums personām ar funkcionāliem traucējumiem, ir pieejama vismaz viena tualetes telpa personām ar funkcionāliem traucējumiem, bet stacionārā ārstniecības iestādē vismaz viena tualetes telpa personām ar funkcionāliem traucējumiem ir pieejama katrā stāvā, kur tiek sniegts veselības aprūpes pakalpojums personām ar funkcionāliem traucējumiem.

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

IZGLĪTĪBAS IESTĀDES

- **Būvju vispārīgo prasību būvnormatīvs LBN 200-21**
- 51. Mācību telpas, biroja telpas (konferenču, semināru telpas) un plašizklaides telpas (koncertzāles) un citas telpas un zonas, kurās būtiska skaņas uztveršana un saprašana, aprīko ar indukcijas cilpas sistēmu vai citu sistēmu, kas novērš blakus trokšņu iedarbību un nodrošina atskaņošanu personām ar dzirdes traucējumiem, piekļuvi un lietošanas ērtības gan kā apmeklētājiem, gan kā telpu lietotājiem. Papildaprīkojuma nepieciešamību nosaka projektēšanas uzdevumā.
- 40. Publisku pasākumu telpās vismaz 3 % vietu no kopējā vietu skaita paredz personām ar funkcionāliem traucējumiem, nodrošinot vismaz 1,2 metrus garu un 0,9 metrus platu brīvu laukumu ar horizontālu grīdu.

VIDES PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBAS

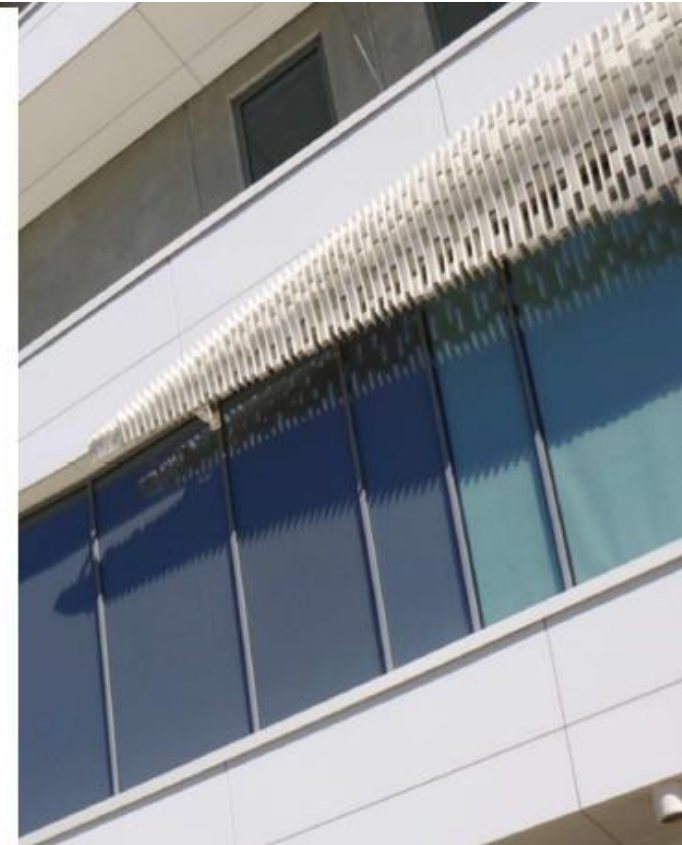
IZGLĪTĪBAS IESTĀDES

- **Labklājības ministrija,
2020**

Vadlīniju izstrādes procesā augstskolu un nevalstisko organizāciju un studentu pārstāvji sniedza savu redzējumu un dalījās pieredzē, kā veidot iekļaujošu un studentiem ar invaliditāti draudzīgu studiju vidi Latvijas augstskolās.

Iekļaujošas studiju vides veidošana

vadlīnijas augstskolām

ZINĀŠANU PĀRBAUDEI:

**KĀDĀ PĀRBŪVES GADĪJUMĀ IR PIEĻAUJAMAS ATKĀPES NO BŪVNORMATĪVU VIDES
PIEKĻŪSTAMĪBAS PRASĪBĀM, NENOSAKOT ALTERNATĪVOS TEHNISKOS RISINĀJUMUS?**

ATZĪMĒJIET VIENU PAREIZO ATBILDI!

- 1) Ja būvniecības ierosinātājs vēlas ietaupīt projekta izmaksas.
- 2) Ja prasības nav tehniski vai funkcionāli īstenojamas, rada nesamērīgu slogu, vai prasību ievērošanas dēļ būve var zaudēt savu kultūrvēsturisko vērtību.
- 3) Ja būvdarbi notiek valsts finansējuma ietvaros.
- 4) Ja alternatīvos tehniskos risinājumus izvēlas būvniecības ierosinātājs neatkarīgi no speciālista slēdziena.

PALDIES PAR UZMANĪBU !

**Latvijas
Arhitektu
savienība**

Torņa iela 11, Rīga, LV-1050, Latvija, tel. +371 67212802, +371 20028097
latarh@latarh.lv www.latarh.lv